

การประชุมประจำปี 2546 ของ สศช. เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน *

โดย... สันติ บางอ้อ รองเลขาธิการฯ

นับตั้งแต่ปี 2504 หรือกว่า 40 ปีมาแล้ว ที่ประเทศไทยพัฒนาประเทศ โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) หรือที่รู้จักในนามสภาพัฒน์ จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับประเทศที่ถูกเรียกว่าพัฒนาแล้ว และเศรษฐกิจไทยก็เติบโตจนถึงขีดสุดจริงๆ จนขนาดที่รัฐบาลชุดหนึ่งบอกว่าจะนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศผู้นำอุตสาหกรรมใหม่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เลยทีเดียว

แต่เมื่อย่างก้าวเข้าสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ความหวังและความฝันของคนไทยก็ล่มสลายเมื่อ จอร์จ โซรอส นักการเงินชาวอเมริกันใช้เทคนิคล่ำลือโจมตีค่าเงินบาท ทำให้รัฐบาลต้องนำเงินที่สะสมไว้มาใช้กู้เศรษฐกิจที่โง่งมจนเกือบหมดกระเป๋ากลายเป็นวิกฤติเศรษฐกิจที่ขยายผลไปในประเทศในภูมิภาคเอเชียอีกหลายประเทศและทั่วโลก ในชื่อของ **ต้มยำกุ้งดีชีส**

2 ปี ก่อนวิกฤติ สศช.ได้ทำการประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมาเพื่อการจัดทำแผนฯ 8 และได้พบว่าพัฒนาที่ผ่านมายาวนานนั้นทำให้ **เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา และการพัฒนาจะไม่ยั่งยืน**

ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยมีมากขึ้นอย่างน่าวิตก เกิดปัญหาสังคมหลายรูปแบบ ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์ก็ร่อยหรอลง เป็นสัญญาณอันตรายที่บ่งชี้ว่าถึงเวลาต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศกันขนานใหญ่เสียทีแล้ว

ผลจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดและทิศทางใหม่ โดยยึด**คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา** และสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่ได้เริ่มใช้แผนฯ 8 ก็เกิดวิกฤติ ทำให้ต้องปรับแก้แผนฯ เพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ ซึ่งไม่ได้คาดคิดกันมาก่อน

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ตัวแทนประชาชนกลุ่มอาชีพต่างๆ ทั่วประเทศที่เข้ามีส่วนร่วมระดมความคิด ต่างเห็นพ้องต้องกันให้อัญเชิญ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

จวบจนถึงปัจจุบันเศรษฐกิจไทยได้ฟื้นตัวมาอย่างต่อเนื่อง สศช.จึงอยากค้นหาคำตอบว่าในช่วง 5 ปี หลังจากประเทศไทยต้องประสบกับวิกฤตอย่างรุนแรงจนเหตุการณ์ค่อย ๆ คลี่คลายลงนั้นเกิดผลอะไรขึ้นบ้างในด้านความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และจะประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับคนไทยว่าคนไทยมีความอยู่ดีมีสุขเพียงใด โดยใช้ดัชนี 2 ชุด ที่สศช.ได้พัฒนาขึ้น คือ **ดัชนีความอยู่ดีมีสุข และดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ**เป็นเครื่องชี้วัด

*

บทความเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์

คอลัมน์

“สภาพัฒน์

กับการพัฒนาประเทศ”

การประเมินผลกระทบสุดท้ายของกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับคนที่ผ่านมา พบว่า ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยรวมลดลงหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการมีงานทำและชีวิตการทำงาน คนไทยยากจนลงกว่าเดิมมากขึ้น ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงคุกคามคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างต่อเนื่อง หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังก็จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว ดังนั้นจึงต้องหาแนวทางทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หลังจากนั้น ได้นำผลการประเมินไปรายงานให้สาธารณชนได้รับทราบในการจัดประชุมประจำปีเมื่อเดือนมิถุนายน 2545 ภายใต้หัวข้อ **“ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย : 5 ปีหลังวิกฤตเศรษฐกิจ”** โดยได้เชิญผู้เข้าร่วมประชุมจากทุกสาขาอาชีพ และจากทุกภาคส่วนของสังคมไทยกว่า 1,100 คน ซึ่งปรากฏว่าได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี การประชุมประจำปีในลักษณะนี้ นับได้ว่าเป็นการดำเนินการครั้งแรกของ สศช. เพื่อสาธารณชน

ผลจากการระดมความคิดเห็นที่ได้ในครั้งนั้น ได้ช่วยผลักดันแนวทางและมาตรการที่เป็นหัวใจของยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนฯ 9 ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้เป็นอย่างดี โดย สศช. ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานประสานแนวทางการดำเนินงานกับส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันข้อเสนอไปสู่การปฏิบัติ 4 ด้าน คือ 1) การแก้ไขปัญหาความยากจน 2) การพัฒนาศักยภาพคนไทยและระบบการคุ้มครองทางสังคม 3) การพัฒนาความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจไทย และ 4) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จึงเห็นได้ว่า การประชุมประจำปีนับเป็นเวทีในการรายงานผลการพัฒนาประเทศ รวมทั้งผลักดันให้เกิดการนำแผนไปปฏิบัติ และที่สำคัญ ได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง สศช. จึงจะจัดให้มีการประชุมประจำปีในลักษณะดังกล่าวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

การประชุมประจำปี 2546 ของ สศช. ที่จะจัดขึ้นในวันที่ 30 มิถุนายน 2546 นี้ มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยใช้ดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุขและดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจต่อเนื่องจากปีที่แล้ว รวมทั้งรายงานผลการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจจากหญ้าและหลักประกันทางสังคมของรัฐบาล อาทิ กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารประชาชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค เป็นต้น

วัตถุประสงค์สำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือ **ต้องการให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างยั่งยืน คือยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน** ที่มีลักษณะผสมผสานมิติการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศวิทยาเข้าด้วยกันอย่างสมดุลและกลมกลืน เพื่อให้เกิดการยอมรับร่วมกันของสังคมไทยและจะได้มีการดำเนินงานตามแนวทางของยุทธศาสตร์ได้อย่างชัดเจนต่อเนื่องและยั่งยืน

การประชุมประจำปี 2546 ของ สศช. ครั้งนี้ เป็นงานสำคัญของ สศช. เพราะตัวแทนของทุกภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตั้งแต่ระดับคณะรัฐมนตรี

